

Bureauonderzoek

Projectnummer: Project: OMN:	1051 Gorselseweg 38 te Bathmen 4769502100
Auteur(s):	L. Soetens
Datum/paraaf	11-2-2020
Autorisatie Senior Archeoloog	Marieke van der Wal
Datum/paraaf	11-2-2020
Selectiebesluit Bevoegde Overheid	Bart Vermeulen
Datum/paraaf	12-2-2020
Versie: <i>concept</i>	
Archeologie Deventer Postbus 5000 7400 GC Deventer 0570-671155 archeologie@deventer.nl	 gemeente Deventer archeologie
Versienummer documentsjabloon 2.0 – 11-04-2019	

Inhoud

1	INLEIDING	1
1.1	Administratieve gegevens	1
1.2	Kader, doelstelling en richtlijnen	1
1.3	Plangebied en onderzoeksgebied	2
1.4	Huidige situatie en omvang en aard verstoring toekomstig gebruik	3
1.4.1	<i>Huidige situatie</i>	3
1.4.2	<i>Consequenties toekomstig gebruik</i>	3
1.5	Werkwijze	4
2	BUREAUONDERZOEK	5
2.1	Geomorfologie	5
2.2	Bodemkunde	7
2.3	Historische situatie	7
2.4	Bekende archeologische waarden	10
2.4.1	<i>Archeologische verwachtingskaart</i>	10
2.4.2	<i>Van verwachting naar beleid</i>	11
3	CONCLUSIE EN GESPECIFICEERDE ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING	14
3.1	Gespecificeerde verwachting	14
3.2	Samenvatting	15
3.3	Selectieadvies	15
3.4	Selectiebesluit	16
3.5	Voorwaarden bij de vergunning	16
3.6	Kosten	16
4	LITERATUUR EN BRONNEN	17
4.1	Literatuur	17
4.2	Lijst van kaarten en afbeeldingen	17
4.3	Kaarten:	17
4.4	Websites:	17

1 INLEIDING

1.1 Administratieve gegevens

Projectnummer Archeologie Deventer	1051
Projectnaam:	Gorsselseweg 38 te Bathmen
Onderzoeksmeldingsnummer:	4769502100
Opdrachtgever:	Hof te Dorth VOF
Contactpersoon opdrachtgever:	
Uitvoerder onderzoek	Archeologie Deventer
Bevoegde overheid:	Gemeente Deventer
Arch. deskundige bevoegde overheid	Drs. B. Vermeulen
Oppervlakte plangebied:	Ca. 3.300 m ²
Oppervlakte onderzoeksgebied	Ca. 2,5 ha
Huidig grondgebruik	Weiland/bouwland, erf
Globale hoogteligging t.o.v. NAP:	9,14 m + NAP
Grondwatertrap	VII
Locatie:	
Gemeente:	Deventer
Plaats:	Bathmen
Toponiem:	Hof te Dorth
Centrum coördinaten:	X: 215617, Y: 471756
Kadastraal perceel:	BMN02 nr 410

1.2 Kader, doelstelling en richtlijnen

De eigenaar is van plan op de locatie een nieuwe kippenstal te realiseren met een totale oppervlakte van ca. 3.300 m². Hierbij worden ingrepen in de bodem gedaan die mogelijk aanwezige archeologische resten zullen verstoren.

In het vigerende bestemmingsplan "Buitengebied Deventer, 1^e herziening" kent de locatie de dubbelbestemmingen 'Waarde – Archeologie 3' en 'Waarde – Archeologie 4'. De geplande ingreep gaat over de oppervlakte- en dieptevrijstellingsgrenzen heen die horen bij deze dubbelbestemmingen. De aanvraag is dus vergunningsplichtig voor archeologisch onderzoek. Dit bureauonderzoek is de eerste stap in dit archeologische vervolgonderzoek.

De vraagstelling van het bureauonderzoek luidt als volgt:

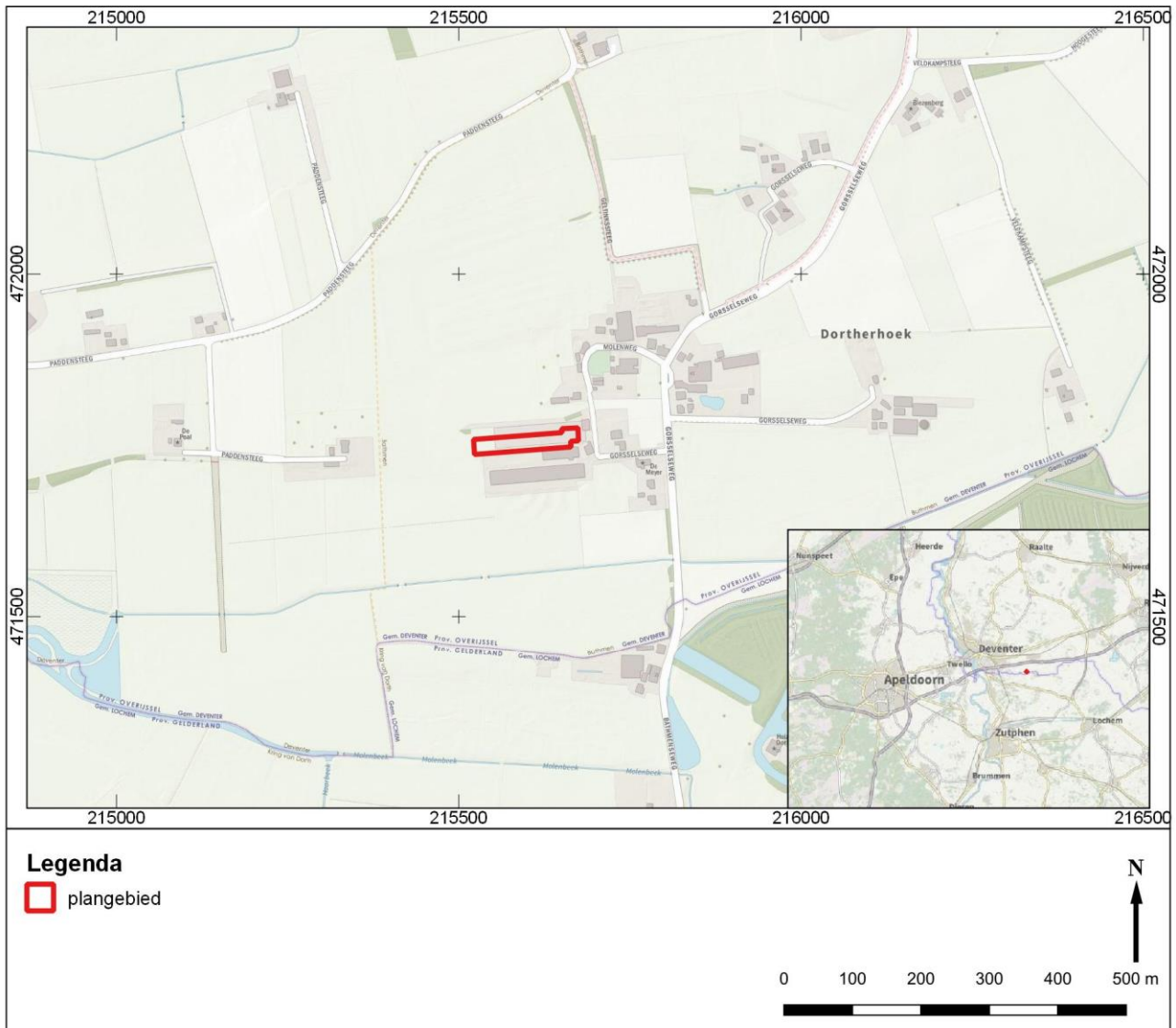
Wat is de archeologische verwachting van het plangebied en is archeologisch onderzoek voorafgaand aan de voorgenomen ingreep noodzakelijk?

Met als deelvragen:

- *Wat is de aard, datering, omvang en diepteligging van de eventuele verwachte archeologische resten?*
- *Wat is de verstoringsgraad van het plangebied?*
- *Wat zijn de consequenties van de ingreep voor de eventuele archeologische resten in het plangebied?*

1.3 Plangebied en onderzoeksgebied

Het plangebied ligt ongeveer 2 km ten zuiden van Bathmen aan de Gorsselseweg 38. Het adres ligt aan een weg die van de Gorsselseweg af gaat en voor een gedeelte de Molenweg heet. De buurschap aan dit deel van de Gorsselweg en Molenweg bestaat uit ongeveer twaalf boerderijen en wordt de Dortherhoek genoemd. Voor deze bureaustudie is rond het plangebied een cirkel van 500 m beschouwd als onderzoeksgebied.

Afb 1.1: Ligging van het plangebied.

1.4 Huidige situatie en omvang en aard verstoring toekomstig gebruik

1.4.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt net achter de schuren op het erf van Gorsseweweg 38 en heeft een oppervlakte van ongeveer 3.300 m². De locatie is zo'n 140 m lang en 25 m breed. Het grenst aan een bestaande, kleine schuur. Op dit moment is het plangebied in gebruik als akker en gedeeltelijk is er een schuur of overkapping in aanwezig. In het recente verleden heeft binnen de locatie een kleinere schuur gestaan.

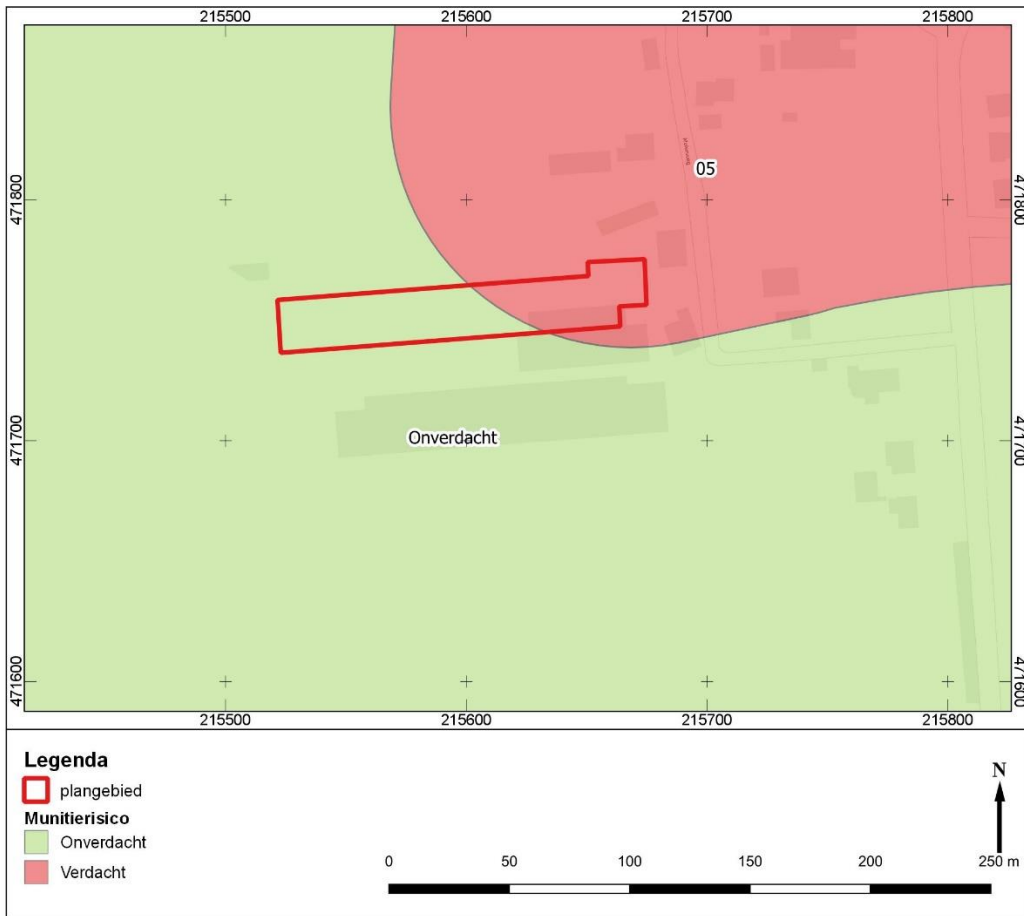
Afb 1.2: Luchtfoto van het plangebied en omgeving.

1.4.2 Consequenties toekomstig gebruik

De opdrachtgever is voornemens in het plangebied een grote kippenschuur te bouwen. De geplande schuur heeft de afmetingen van het plangebied. Bij de bouw van de schuur zijn ingrepen in de bodem noodzakelijk die eventueel aanwezige archeologische resten zullen vernietigen. Er worden 97 kolommen met een voet van 1 m² geplaatst op een diepte van circa 1 m (op het gele zand), tevens worden de muren van de stal op een diepte van 0,8-1,0 m gefundeerd door een lange sleuf te graven ter plaatse van alle muren, met een totale lengte van 380 m. Van de kolommen vallen er 26 binnen de stal, de rest ligt in de muur. De totale te vernietigen oppervlakte bedraagt dan 406 m².

Het plangebied ligt gedeeltelijk in verdacht gebied voor het aantreffen van explosieven (NGE's). In Deventer en omgeving is hevig gevochten tijdens de Tweede Wereldoorlog en de directe omgeving van het plangebied

is ooit getroffen of er is munitie gevonden. Om de vindplaatsen is een bufferzone aangegeven op de kaart Munitierisico van de gemeente Deventer.

Afb 1.3: Munitierisicokaart van de gemeente Deventer.

1.5 Werkwijze

Het bureauonderzoek is uitgevoerd onder certificaat BRL SIKB 4000 protocol 4002, conform de richtlijnen van de vigerende versie van de Kwaliteitsnorm van de Nederlandse Archeologie (KNA 4.1, protocol 4002 Bureauonderzoek).¹ Hierbij is de vigerende procesbeschrijving versie 2.0 van het kwaliteitsmanagementsysteem van Archeologie Deventer gevolgd.

In deze bureaustudie wordt een beeld gegeven van de archeologische resten die in en om het plangebied kunnen worden verwacht. Daarvoor zijn diverse bronnen geraadpleegd (zie par. 2). Om een beeld te krijgen van de archeologische vindplaatsen en historische elementen in de omgeving, evenals de archeologische verwachting, zijn de digitale archeologische verwachtingskaart van de gemeente Deventer (versie 2) en de projectenkaart van de gemeente Deventer geraadpleegd.² Voor de aardwetenschappelijke situatie zijn de geomorfologische kaart en bodemkaart geraadpleegd. Om de historische situatie te schetsen zijn diverse historische kaarten bestudeerd, zoals de kadastrale kaart van 1832, de Bonneatlas en jongere topografische kaarten. Om een beeld te krijgen van de hoogteligging van het plangebied is het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) geraadpleegd. Al deze gegevens zijn gebruikt om tot een gespecificeerde archeologische verwachting te komen en een selectieadvies uit te brengen.

¹ www.sikb.nl.

² In de projectenkaart zijn alle bekende archeologische onderzoeken, waarnemingen en vondsten opgenomen, inclusief de (opgeschoonde en ontdebeldde) gegevens uit ARCHIS.

2 BUREAUONDERZOEK

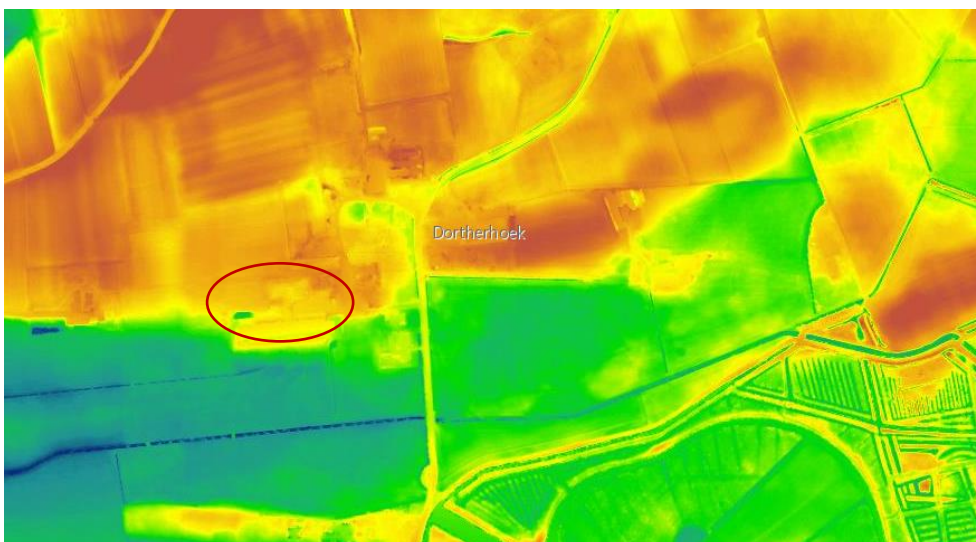
2.1 Geomorfologie

Het natuurlijk landschap van de gemeente Deventer bestaat grotendeels uit dekzand. De basis van het landschap wordt gevormd door een Pleistoceen rivierlandschap. Als gevolg van opeenvolgende sedimentatie en erosie door afwisselend wind en water is in het pleniglaciaal (73.000 – 12.500 BP) een terrassenlandschap ontstaan. In het laat glaciaal (12.500 – 10.000 BP) is over dit terrassenlandschap als gevolg van (vaak lokale) verstuiving in de laatste ijstijd een pakket (jong) dekzand afgezet. Deze laag stuifzand vormde op de terrassen en in de oude rivierdalen kenmerkende ruggen en koppen, die goed geschikt waren voor akkerbouw. Vaak waren de dekzandruggen al vanaf de prehistorie door mensen in gebruik. De lageregelegen delen zijn veel minder intensief gebruikt, en werden vaak pas in de volle of late middeleeuwen en nieuwe tijd bewoond.

Tijdens het laatste deel van de laatste ijstijd (ca. 15.000-10.000 jaar geleden) werd ook in het IJsseldal als gevolg van (vaak lokale) verstuiving een grote hoeveelheid dekzand afgezet. Deze laag stuifzand vormde op de terrassen en in de oude rivierdalen kenmerkende ruggen en koppen. Het gevolg was de vorming van een dekzandrug, die als waterscheiding ging fungeren. Het noordelijke deel van de IJssel bij Deventer stond nu niet meer in contact met de Rijn, zodat door het IJsseldal alleen water van de lokale beken naar het noorden werd afgevoerd. Pas rond 600 n. Chr. was sprake van een doorbraak in deze waterscheiding, en ontstond een grote rivier in het IJsseldal. Het exacte tijdstip waarop de waterscheiding doorbrak, is onduidelijk. De exacte datering van deze gebeurtenis is tot op heden punt van discussie. De archeologische data in het IJsseldal lijken voorlopig te wijzen op een (eventueel geleidelijke) reactivatie van de IJssel in de laat-Romeinse tijd of vroege middeleeuwen, en dat er in de prehistorie en Romeinse tijd geen grote rivier door het IJsseldal stroomde.³

Bij de verwachtingskaart voor gemeente Deventer is ook een geomorfologische kaart vervaardigd (Afb 2.2). Op deze kaart is te zien dat het plangebied in een zone met hoge dekzandduinen met dun plaggendek ligt. Deze hoger gelegen delen in het landschap waren in het verleden gunstige bewoningslocaties en hebben daarom vaak een hoge archeologische verwachtingswaarde. Ten zuiden van het plangebied ligt een beekdal, met meanderruggen en -geulen. In de overgang tussen de hoger gelegen zone met dekzandduinen naar het beekdal ligt een fluviale terrasrest met (oud) dekzand.

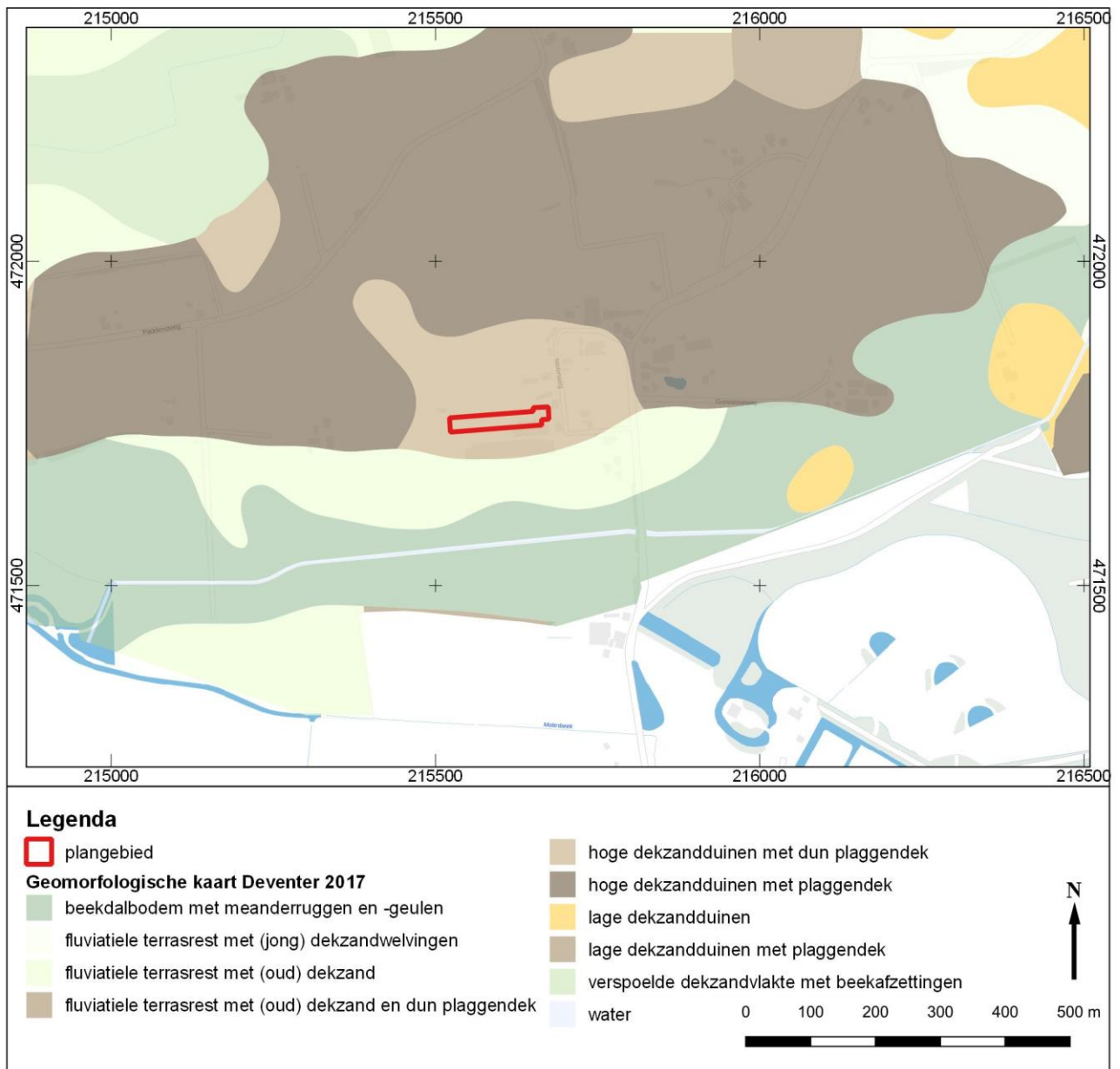
Op de Hoogtekaart van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) is deze situatie in het landschap goed te zien (Afb 2.1). Het plangebied ligt op een hoger deel van het landschap, met naar het zuiden toe de laagte van het beekdal.⁴

Afb 2.1: De relatieve hoogteligging van het plangebied op de AHN.

³ Van der Wal, 2018; Willemse et.al., 2013

⁴ <https://www.ahn.nl/ahn-viewer>

Afb 2.2: Het onderzoeksgebied op de geomorfologische kaart (Willemse et.al., 2013).

2.2 Bodemkunde

Voor de bodemkundige situatie in het plangebied is de Bodemkaart van Nederland geraadpleegd. Hieruit blijkt dat het plangebied ligt op hoge zwarte enkeerdgronden; lemig fijn zand (zEz23), met grondwatertrap VII.⁵ Deze bodemeenheid komt vooral voor op dekzandruggen die duidelijk boven de omgeving uitsteken. De bodem bestaat uit een 0,5 tot 1,0 m dik opgebracht dek van zwarte grond, het esdek. Onder deze zwarte bovengrond komt een sterk ontwikkelde, vaak verkitte, inspoelingslaag (B-horizont) voor die geleidelijk en overgaat in het gele zand (C-horizont).

Op deze plek grenzen de enkeerdgronden aan beekerdgronden (pZg23) met een lemige of lutumrijke bovengrond. Voor het ophogen van de enkeerdgronden zijn vermoedelijk plaggen gebruikt uit de gebieden met beekerdgronden.⁶

Aangezien in het plangebied de originele bodem is opgehoogd met een esdek, zijn eventueel aanwezige archeologische resten goed beschermd geweest tegen oppervlakkige bodemverstoringen, zoals ploegen. De kans is groot dat de resten intact worden aangetroffen.

2.3 Historische situatie

Het plangebied ligt buiten de bebouwde kom en is voornamelijk in gebruik geweest als akkerland. De locatie ligt wel bij historische boerderijplaatsen en een molen. Zo'n 300 m ten zuiden van het plangebied, net in de provincie Gelderland, ligt het landgoed van huize Dorth, een kasteel.

Op de Hottingerkaart uit 1773-1794 is het plangebied slecht te zien. Het ligt precies op de rand van de kaart (Afb 2.3). Er zijn ter plaatse van het huidige plangebied enkele boerderijen te zien. In de omgeving zijn akkertjes met daaromheen onontgonnen velden. Het kasteel 'Huys te Dorth' is duidelijk te zien, met symmetrisch aangelegde tuin.

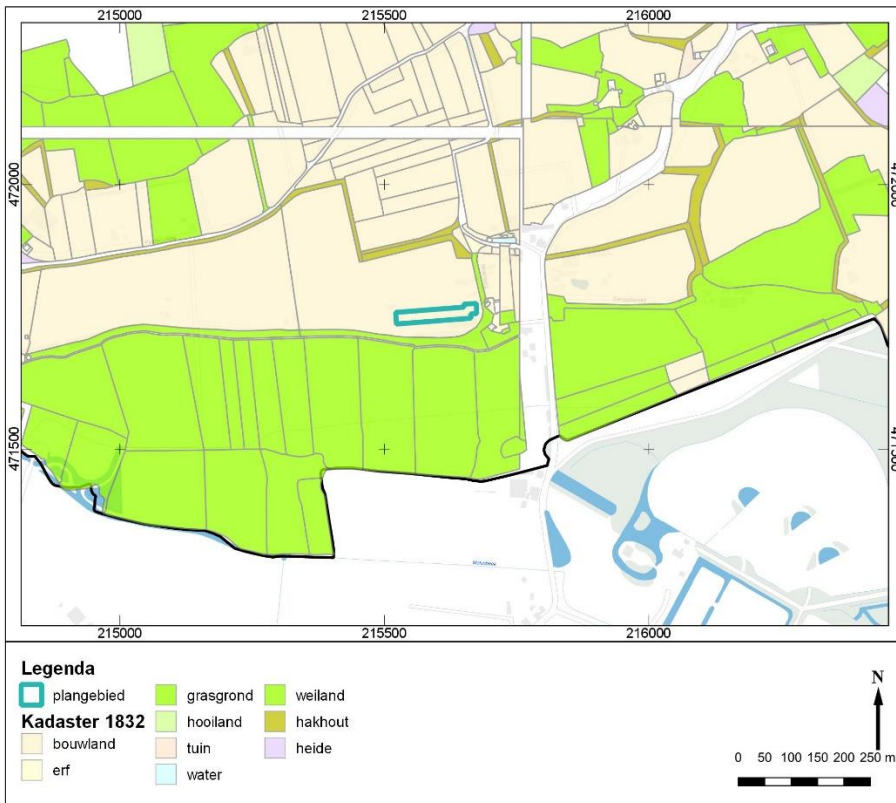

Afb 2.3: Globale locatie van het onderzoeksgebied op de Hottinger kaart.

Op de kadastrale minuutplan van 1832 is het plangebied in gebruik als akker. Er staan boerderijen aan dit deel van de Gorsselseweg. Vlak ten zuiden van het plangebied loopt een kleine beek of wetering, maar de bredere Dortherbeek loopt zo'n 250 m ten zuiden van het plangebied. Er zijn aan het begin van de 19de eeuw geen grote onontgonnen gebieden meer aangegeven op de kaart.

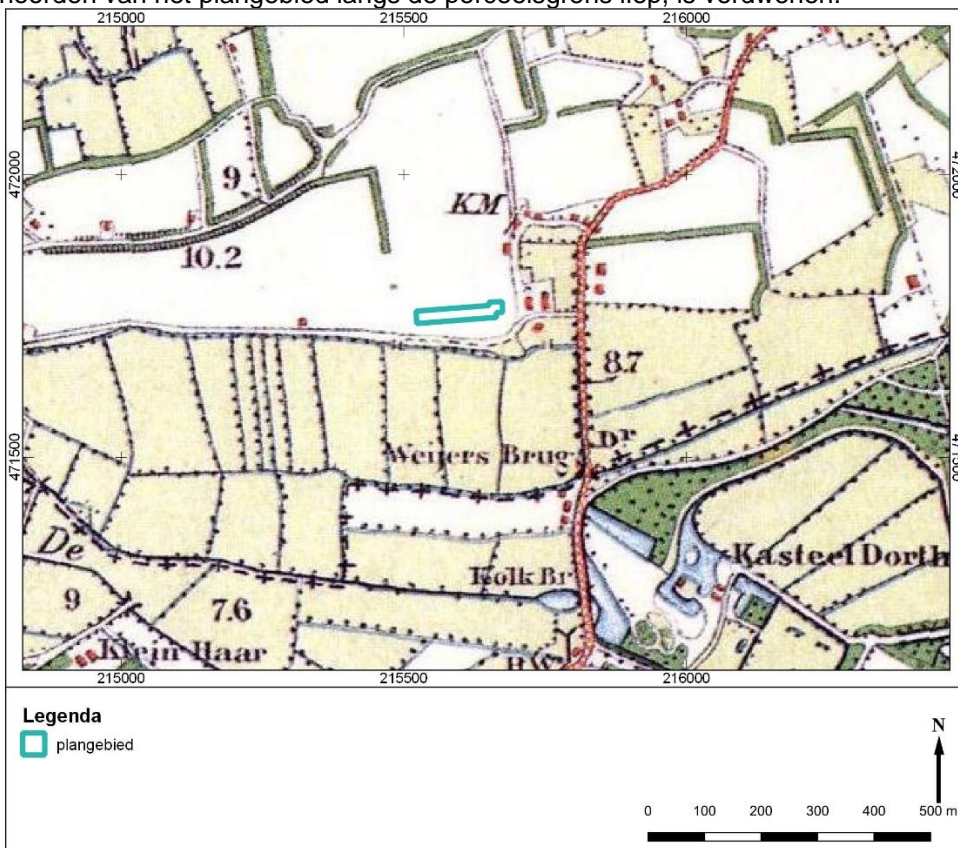
⁵ <http://maps.bodemdata.nl/bodemdata.nl/index.jsp>

⁶ Stiboka, 1979. Bodemkaart van Nederland schaal 1:50 000. Toelichting bij de kaartbladen 33 West Apeldoorn en 33 Oost Apeldoorn, Wageningen, Stichting voor Bodemkartering, pag. 84. (via: maps.bodemdata.nl)

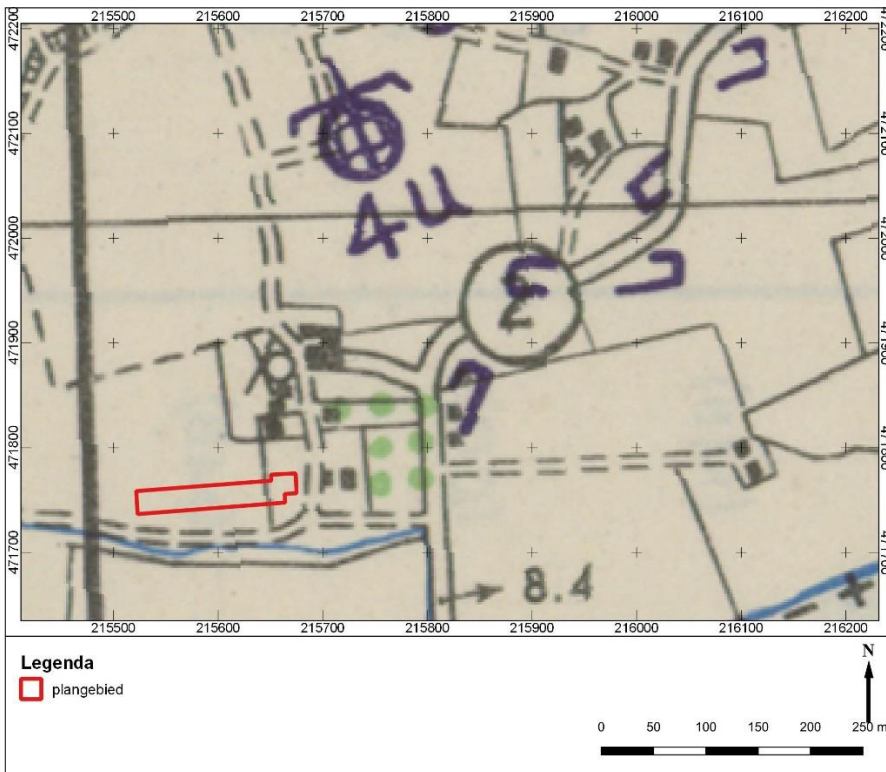

Afb 2.4: Het onderzoeksgebied op de kadastrale minuut van 1832.

Op de topografische kaart uit 1900, de Bonnebladen, is de situatie vergelijkbaar met die uit 1832. De percelering van de graslanden ten zuiden van het plangebied komt nog volledig overeen, de houtwal die ten noorden van het plangebied langs de perceelsgrens liep, is verdwenen.

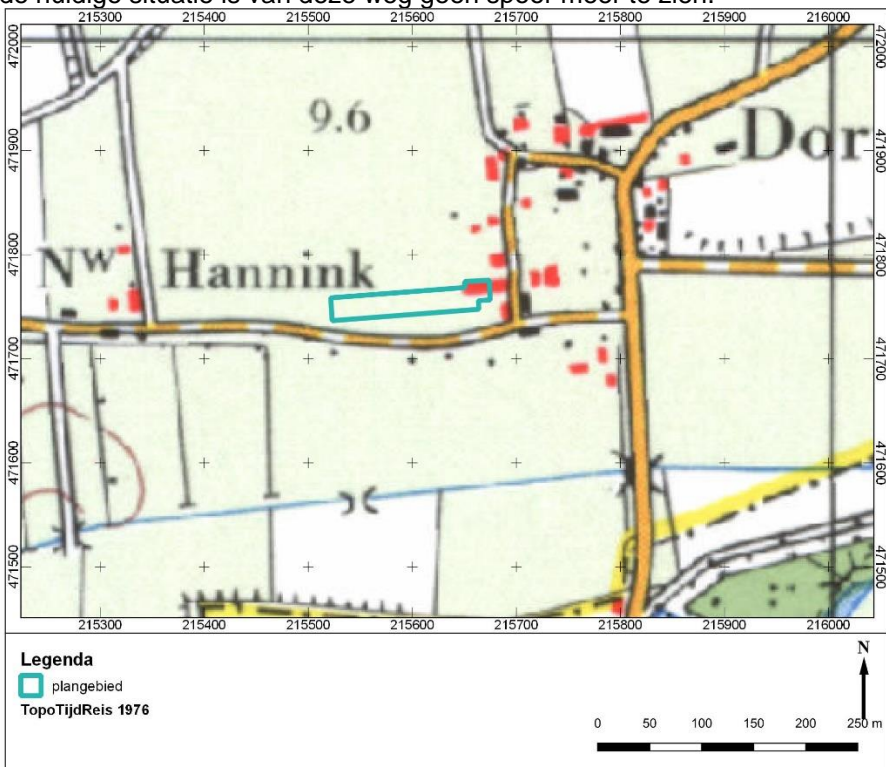
Afb 2.5: Het onderzoeksgebied op de topografische kaart rond 1900.

Afb 2.6: Uitsnede uit de Defence Overprint uit 1945 met daarop het plangebied en omgeving.

Op de kaarten van Defence Overprint uit de tweede wereldoorlog hebben de geallieerden de militaire stellingen in kaart gebracht (Afb 2.6). Ten westen en noorden van het plangebied zijn enkele van deze stellingen ingetekend.

In de jaren '70 van de 20ste eeuw wordt in het plangebied een schuur gebouwd. Ook is ten zuiden van het plangebied een weggetje te zien van de Gorsseleweg naar het westen richting boerderij Nieuw Hannink. In de huidige situatie is van deze weg geen spoor meer te zien.

Afb 2.7: Het plangebied op de topografische kaart van 1978.

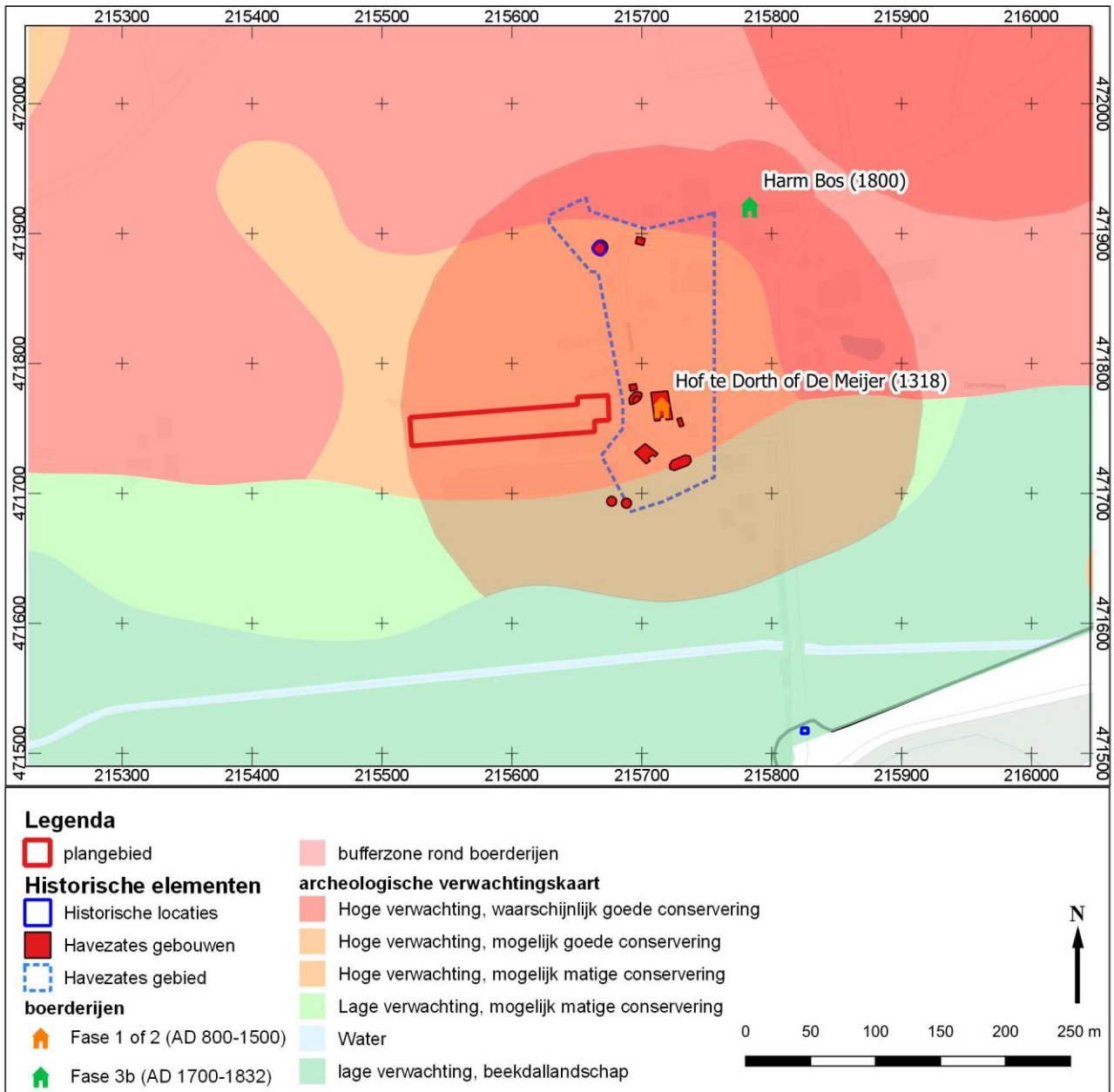
2.4 Bekende archeologische waarden

In een straal van ongeveer 500 m rond het plangebied zijn geen relevante archeologische onderzoeken uitgevoerd.

2.4.1 Archeologische verwachtingskaart

Op de vigerende archeologische verwachtingskaart heeft het plangebied een hoge archeologische verwachting gekregen vanwege de ligging op een hoge dekzandduin (Afb 2.8). De archeologische resten zijn afgedekt door een conserverende laag van minimaal 0,5 m en daardoor zijn deze mogelijk goed geconserveerd. Onder het esdek kunnen nederzettingsresten worden verwacht van de prehistorie tot de middeleeuwen. Er zijn bij het plangebied binnen een kader locaties aangegeven van historische havezaten en van een molen. Deze locatie staat op oude kaarten aangegeven als Hof te Dorth, of de Meyer, genoemd. De vroegst bekende vermelding van de (versterkte) havezate is uit 1311, maar de kans is groot dat het erf toen al langere tijd bestond. Ten noorden van het plangebied is de boerderij van Harm Bos uit 1800 aangegeven. Rond de locatie van de middeleeuwse havezate Hof te Dorth is een bufferzone van 200 m aangegeven op de verwachtingskaart. Deze buffer van 200 m voor de middeleeuwse erven is gebaseerd op het feit dat zich in de omgeving van de 'huidige' boerderij sporen van voorgangers kunnen bevinden. Tot ongeveer 1300 vond regelmatige nieuwbouw van boerderijen plaats, omdat de dragende constructie van het gebouw direct in het zand geplaatst was en de palen dus wegrotten. Na enkele decennia werd op enige afstand van de oude boerderij een nieuwe gebouwd. Sporen van de oude boerderij en de structuren die daarbij hoorden kunnen, zo blijkt uit onderzoek op diverse locaties in Overijssel, tot op 200 m van het latere erf gevonden worden.⁷ In het plangebied kunnen mogelijk archeologische resten die betrekking hebben op deze historische elementen worden gevonden. Zoals resten van (bij)gebouwen, (beer)putten en van landbouwactiviteiten met een relatie tot de havezate vanaf de middeleeuwen.

⁷ Willemse *et al*, 2013. Pag. 121-122

Afb 2.8: Het plangebied en historische elementen op de archeologische verwachtingskaart.

2.4.2 Van verwachting naar beleid

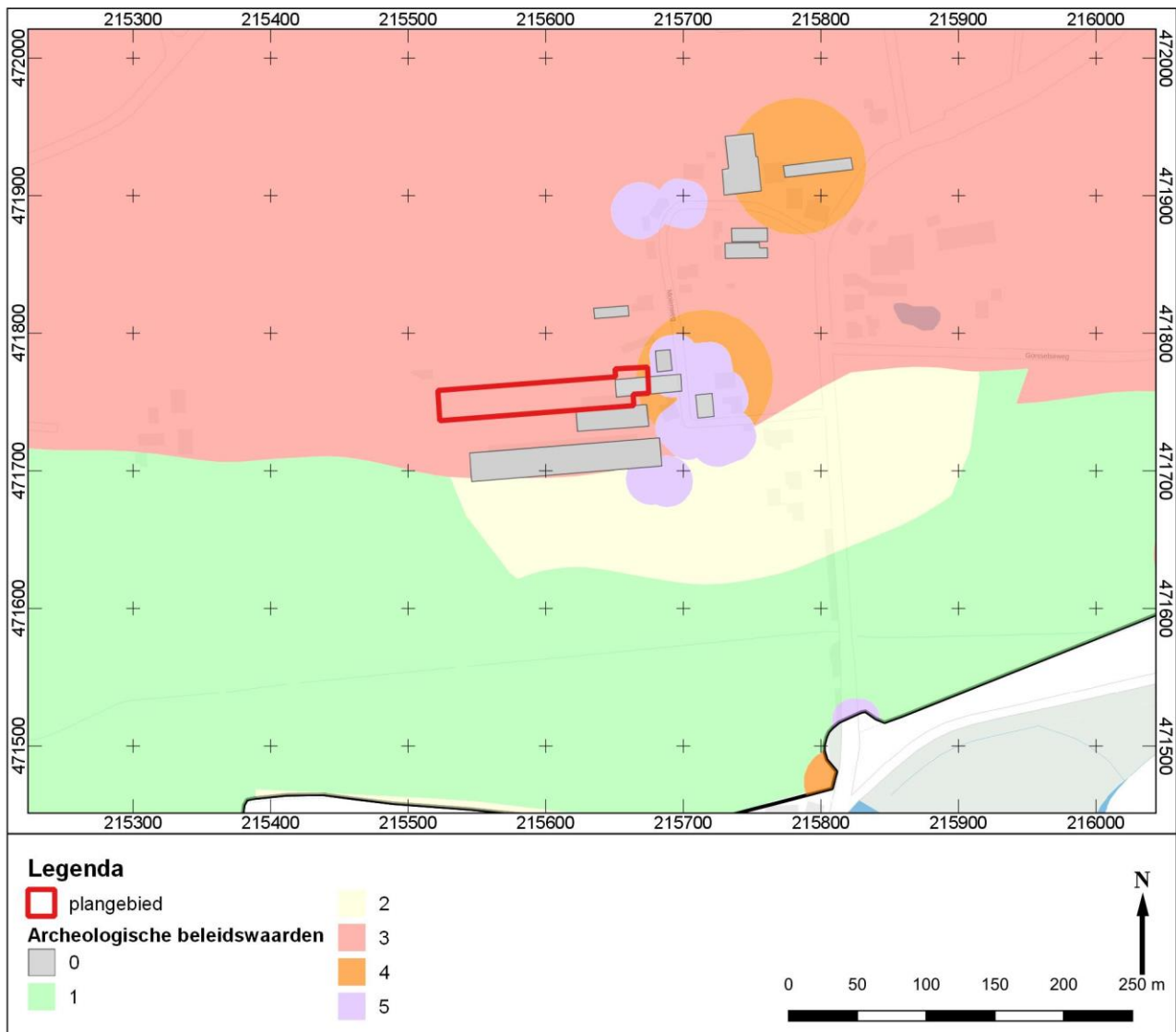
Op basis van de archeologische verwachtingskaart is een gemeentelijke archeologische beleidskaart opgesteld.⁸ Hierop zijn de verschillende archeologische verwachtingswaarden opgedeeld in zeven beleidscategorieën, met elk een eigen vrijstellingsdiepte en –grens. Voor de inhoudelijke onderbouwing van de archeologische beleidswaarden wordt verwezen naar de rapportages bij de verwachtingskaart⁹ en de beleidskaart¹⁰. Deze rapporten kunt u vinden op de website van de gemeente Deventer onder het thema archeologie.

De hoge verwachtingswaarde van het plangebied is vertaald naar een indeling in beleidswaarden op de archeologische beleidskaart in waarde 3 en een aanzienlijk deel in waarde 0. Aan de oostrand ligt een klein deel van het plangebied in waarde 4. Waarde 5 grenst net aan het plangebied, maar valt eruiten.

⁸ Vermeulen, 2015.

⁹ Willemse *et al*, 2013.

¹⁰ Vermeulen, 2015.

Afb 2.9: Het plangebied op de gemeentelijk archeologische beleidskaart.

2.4.2.1 Waarde - Archeologie 0

Deze gebieden zijn vrijgegeven voor archeologie, omdat de bodem hier naar verwachting diep verstoord is. Daarom mag worden aangenomen dat er geen belangrijke archeologische sporen meer aanwezig zijn. Aan de oostkant van het plangebied valt 300 m² onder waarde archeologie 0.

2.4.2.2 Waarde - Archeologie 3

Op gronden met 'Waarde - archeologie 3' mogen werkzaamheden tot een oppervlakte van 200 m² zonder archeologische voorwaarden worden uitgevoerd. Ook werkzaamheden die niet dieper reiken dan 0,5 m zijn vrijgesteld. Bij werkzaamheden die leiden tot een verstoring tussen 200 m² en 500 m² dieper dan 0,5 m geldt een meldingsplicht. Bij werkzaamheden die leiden tot een verstoring groter dan 500 m² en dieper dan 0,5 m dient bij de aanvraag een archeologisch rapport te worden overlegd. Op basis van dit rapport kunnen voorwaarden aan de vergunning worden verbonden. Het grootste deel van het plangebied, 2.950 m², valt onder waarde archeologie 3.

2.4.2.3 Waarde - Archeologie 4

Op gronden met 'Waarde - archeologie 4' mogen werkzaamheden tot een oppervlakte van 100 m² zonder archeologische voorwaarden worden uitgevoerd. Ook werkzaamheden die niet dieper reiken dan 0,5 m zijn vrijgesteld. Bij werkzaamheden die leiden tot een verstoring tussen 100 m² en 200 m² dieper dan 0,5 m geldt

een meldingsplicht. Bij werkzaamheden die leiden tot een verstoring groter dan 200 m² en dieper dan 0,5 m dient bij een aanvraag een archeologisch rapport te worden overlegd. Op basis van dit rapport kunnen voorwaarden aan de vergunning worden verbonden. Een klein hoekje aan de noordoostkant van 50 m² valt onder waarde archeologie 4.

2.4.2.4 Meer dan één waarde

De vrijstellingsgrenzen in de tabel gaan uit van de situatie dat de volledig ingreep gelegen is binnen één beleidswaarde. In de praktijk zijn er ook ingrepen die gelegen zijn binnen meerdere beleidswaarden. Uitgangspunt is hierbij dat beleidswaarden cumulatief zijn. Een gebied met beleidswaarde archeologie 3 heeft automatisch ook beleidswaarde archeologie 2 en lager, een gebied met beleidswaarde archeologie 4 automatisch ook beleidswaarde archeologie 3 en lager, enzovoort. Om de oppervlakte van elke beleidswaarde binnen de ingreep te bepalen, worden dus bij de oppervlakte van deze beleidswaarde steeds ook de oppervlakten van alle hogere beleidswaarden binnen de ingreep opgeteld. Van laag naar hoog worden deze oppervlakten daarna per beleidswaarde archeologie getoetst aan de vrijstellingsgrenzen die voor die beleidswaarde archeologie van toepassing zijn. Dit bepaalt welk regime er geldt voor de gebieden met de getoetste beleidswaarde. De afweging bepaalt tevens het minimale regime dat geldt in de gebieden die een hogere beleidswaarde kennen. Aansluitend wordt de daaropvolgende hogere beleidswaarde getoetst. Indien op basis van deze toets een zwaarder regime wordt toegekend, is dat alleen van toepassing op deze beleidswaarde en eventuele hogere beleidswaarden. Indien het regime op basis van deze toets lager uitvalt dan dat op basis van de eerder getoetste lagere beleidswaarde blijft het minimale regime van deze lagere beleidswaarde van toepassing.

Of archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk is, hangt af van de werkwijze tijdens de bouw. Er worden 97 kolommen met een voet van 1 m² geplaatst op een diepte van circa 1 m (op het gele zand), tevens worden de muren van de stal op een diepte van 0,8-1,0 m gefundeerd door een lange sleuf te graven ter plaatse van alle muren, met een totale lengte van 380 m. Van de kolommen vallen er 26 binnen de stal, de rest ligt in de muur. De totale te verstoren oppervlakte bedraagt dan 406 m². Hiervan ligt 20 m² in gebied met waarde 0. Dus met een verstoring van 386 m² in waarde 3 en 4 valt de ingreep onder de meldingsplicht.

Volgens tekening worden alleen de kolommen, of poeren, en de muren ontgraven. Mocht dit anders zijn en wordt de totale oppervlakte van de stal als één bouwkuip ontgraven, dan bedraagt de verstoring ca. 3.080 m² en is archeologisch vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving noodzakelijk.

3 CONCLUSIE EN GESPECIFICEERDE ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

3.1 Gespecificeerde verwachting

In deze paragraaf wordt de archeologische verwachting voor het onderzoeksgebied nader gespecificeerd, op basis van de in par. 2 verzamelde gegevens. Hierbij wordt in ieder geval ingegaan op de volgende aspecten:

- a. Datering;
- b. Complexiteit (nederzetting, grafveld, etc.);
- c. Omvang;
- d. Diepteligging;
- e. Gaafheid en conservering;
- f. Locatie en/of begrenzing binnen het onderzoeksgebied
- g. Verwachtingen ten aanzien van vondstmateriaal / indicatoren (artefacten);
- h. Mogelijke verstoringen.

Het plangebied aan de Gorsselseweg 38 heeft een hoge archeologische verwachting voor het aantreffen van nederzettingen en grafvelden. De oudste archeologische resten zijn afgedekt door een ophogingslaag (esdek) van minimaal 0,5 m en daardoor zijn deze mogelijk goed geconserveerd. Onder het esdek kunnen nederzettingenresten worden verwacht van de prehistorie tot de middeleeuwen. Eventuele sporen van landschapsinrichting (bijvoorbeeld sloten en greppels) en wegen kunnen het plangebied doorkruisen. Het vondstmateriaal dat binnen deze vindplaatsen kan worden aangetroffen, betreft hoofdzakelijk scherven keramiek, glas en metaalvondsten. Over hoeveelheden vondstmateriaal zijn in dit stadium nog geen uitspraken te doen, deze hangen sterk samen met de aard en de hoeveelheid aanwezige archeologische sporen. Er zijn bij het plangebied locaties aangegeven van historische havezaten en van een molen. Deze staan op oude kaarten aangegeven als 'Hof te Dorth', of 'De Meyer'. De vroegst bekende vermelding van de (versterkte) havezate is uit 1311. Ten noorden van het plangebied is de boerderij van Harm Bos uit 1800 aangegeven. In het plangebied kunnen mogelijk archeologische resten gevonden worden die betrekking hebben op deze historische elementen. Vanaf het maaiveld worden resten van (bij)gebouwen, (beer)putten en van landbouwactiviteiten met een relatie tot de havezaten vanaf de middeleeuwen verwacht.

De onderzoeksvragen van dit bureauonderzoek kunnen als volgt worden beantwoord:

- ***Wat is de archeologische verwachting van het plangebied en is archeologisch onderzoek voorafgaand aan de voorgenomen ingreep noodzakelijk?***

De archeologische verwachtingswaarde van het plangebied is hoog vanwege de geomorfologische en bodemkundige ligging in een gebied met hoge dekzandduinen die zijn opgehoogd met een plaggendek. Op basis van de ligging in beleidswaarden 3 en 4 en totale geplande ingreep met diepte van minimaal 0,5 m van 386 m² is aan het bouwen van de schuur een archeologische meldingsplicht verbonden.

- ***Wat is de aard, datering en omvang van de eventuele verwachte archeologische resten?***

In het gehele plangebied kunnen onder het esdek bewoningsresten uit de prehistorie tot en met de middeleeuwen worden verwacht. In de hogere lagen zijn mogelijk resten uit de late middeleeuwen en de nieuwe tijd te vinden die betrekking hebben op de historische havezaten die bij het plangebied hebben gestaan.

- ***Wat is de verstoringsgraad van het plangebied?***

In een deel van het plangebied heeft recentelijk een schuur gestaan. Bij de bouw van de schuur is de bodem verstoord. Ter plaatse van de schuur is de archeologische waarde 0 ingesteld. De rest van het plangebied lijkt niet verstoord te zijn.

- ***Wat zijn de consequenties van de ingreep voor de eventuele archeologische resten in het plangebied?***

De archeologische resten worden verwacht onder de bouwvoor en het plaggendek in de top van het gele zand. De graafwerkzaamheden zijn tot in het gele zand gepland daarom heeft de ingreep een versturende invloed op eventueel aanwezige archeologische resten in het plangebied. Indien de volledige oppervlakte van de stal wordt ontgraven, zal de verstoring van eventueel aanwezige resten een stuk groter zijn dan wanneer alleen een sleuf wordt gegraven voor de muren en funderingspoeren.

3.2 Samenvatting

Het plangebied ligt zo'n 2 km ten zuiden van Bathmen aan de Gorsselseweg 38 en heeft een oppervlakte van circa 3.300 m². Het adres ligt aan een weg dat van de Gorsselseweg af gaat en voor een gedeelte de Molenweg heet. Het buurtschap aan dit deel van de Gorsselseweg en Molenweg bestaat uit ongeveer 12 boerderijen en wordt de Dortherhoek genoemd.

De initiatiefnemer is van plan op de locatie een nieuwe kippenstal te realiseren met een totale oppervlakte van circa 3.300 m². De locatie is zo'n 140 m lang en 25 m breed. Het grenst aan een bestaande, kleine schuur. Op dit moment is het plangebied in gebruik als akker en in een deel van het plangebied staat een schuur of overkapping. In het recente verleden heeft op de locatie een schuur gestaan. Bij de bouw van de nieuwe schuur zijn ingrepen in de bodem noodzakelijk die eventueel aanwezige archeologische resten zullen verstoren. Er worden 97 kolommen met een voet van 1 m² geplaatst op een diepte van circa 1 m (op het gele zand), tevens worden de muren van de stal op een diepte van 0,8-1,0 m gefundeerd door een lange sleuf te graven ter plaatse van alle muren, met een totale lengte van 380 m. Van de kolommen vallen er 26 binnen de stal, de rest ligt in de muur. De totale te verstoren oppervlakte bedraagt dan 406 m².

Op de geomorfologische kaart van de gemeente Deventer is te zien dat het plangebied in een zone met hoge dekzandduinen met dun plaggendek ligt. Deze hoger gelegen delen in het landschap waren in het verleden gunstige bewoningslocaties. Ten zuiden van het plangebied ligt een beekdal, met meanderruggen en -geulen. In de overgang tussen de hoger gelegen zone met dekzandduinen naar het beekdal ligt een fluviale terrasrest met (oud) dekzand. Op de Hoogtekaart van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) is deze situatie in het landschap goed te zien. Het plangebied ligt op een hoger deel van het landschap, met naar het zuiden toe de laagte van het beekdal.

Volgens de Bodemkaart van Nederland ligt het plangebied op hoge zwarte enkeerdgronden; (zEz23). Deze bodemeenheid komt vooral voor op dekzandruggen die duidelijk boven de omgeving uitsteken. Aangezien in het plangebied de originele bodem is opgehoogd met een esdek, zijn eventueel aanwezige archeologische resten uit de prehistorie tot de middeleeuwen goed beschermd tegen oppervlakkige bodemverstoringen, zoals ploegen. De kans is groot dat de resten intact worden aangetroffen.

Op de vigerende archeologische verwachtingskaart heeft het plangebied een hoge archeologische verwachting gekregen vanwege de ligging op een hoge dekzandduinen. De archeologische resten zijn afgedekt door een conserverende laag van minimaal 0,5 m en daardoor zijn deze mogelijk goed geconserveerd. Onder het esdek kunnen nederzettingsresten worden verwacht van de prehistorie tot de middeleeuwen. Eventuele sporen van landschapsinrichting (bijvoorbeeld sloten en greppels) en wegen kunnen het plangebied doorkruisen. Het vondstmateriaal dat binnen deze vindplaatsen kan worden aangetroffen, betreft hoofdzakelijk scherven keramiek, glas en metaalvondsten. In de directe omgeving van het plangebied zijn enkele historische elementen aanwezig, een historische havezate en een molen. Deze locatie staat op oude kaarten aangegeven als Hof te Dorth, of de Meyer, genoemd. De vroegst bekende vermelding van de (versterkte) havezate is uit 1311. Ten noorden van het plangebied is de boerderij van Harm Bos uit 1800 aangegeven. In het plangebied kunnen mogelijk archeologische resten gevonden worden, die betrekking hebben op deze historische elementen. Voorbeelden hiervan zijn resten van (bij)gebouwen, (beer)putten en van landbouwactiviteiten met een relatie tot de havezaten. Deze resten dateren vanaf de middeleeuwen.

3.3 Selectieadvies

Indien enkel de locaties van de poeren en de funderingssleuven ontgraven worden, geldt op basis van de ingreep en de verschillende beleidswaarden een archeologische meldingsplicht. Hierbij moet de start van de grondwerkzaamheden tijdig worden gemeld bij de gemeentelijk archeoloog. Er kan op deze manier een afspraak gemaakt worden voor een bezoek tijdens de werkzaamheden, een archeologische waarneming. Tijdens de archeologische waarneming zullen de resten in grote lijnen worden gedocumenteerd. Aan de waarneming zijn voor de aanvrager geen kosten verbonden. Wel dient hiervoor in overleg met de gemeentelijk archeoloog enige tijd te worden ingepland.

Indien de gehele oppervlakte van de kippenstal als een grote bouwkuip ontgraven wordt, is archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk. Bij kleinere oppervlaktes kan in overleg met de (gemeentelijk) archeoloog worden gekozen voor het uitvoeren van een archeologische opgraving tijdens het ontgraven van de bouwkuip.

De kosten voor dit onderzoek zijn voor rekening van de aanvrager. Wanneer alle geselecteerde resten zijn onderzocht, kan worden gestart met de bouw. Voor meer informatie over archeologisch onderzoek door Archeologie Deventer kunt u contact opnemen met de gemeentelijke archeoloog (dhr. B. Vermeulen, b.vermeulen@deventer.nl of 06-51897912).

3.4 Selectiebesluit

Het selectieadvies op basis van dit bureauonderzoek is voorgelegd aan de bevoegde overheid (gemeente Deventer) ter goedkeuring. Deze is bevoegd het selectieadvies om te zetten in een selectiebesluit en voorwaarden aan de omgevingsvergunning te verbinden. Door middel van ondertekening van het voorblad van dit document is het selectieadvies uit par. 3.3 overgenomen in het selectiebesluit. Op basis van dit besluit worden de onder par. 3.5 genoemde voorwaarden aan de omgevingsvergunning verbonden.

3.5 Voorwaarden bij de vergunning

Voorgesteld wordt om de volgende voorwaarde te verbinden aan de omgevingsvergunning:

De graafwerkzaamheden voor de bouw van de schuur vallen onder de archeologische meldingsplicht. Dat betekent dat tijdens de graafwerkzaamheden een archeoloog een waarneming komt doen. Indien er archeologische resten zijn aangetroffen, kunnen deze snel worden gedocumenteerd en geborgen. Het is hierbij belangrijk de gemeentelijk archeoloog tijdig op de hoogte te brengen van de start van de werkzaamheden, dat wil zeggen minimaal 2 weken van tevoren.

Wanneer de volledige oppervlakte van de stal wordt ontgraven en een archeologische opgraving moet worden uitgevoerd, dient voorafgaand aan de opgraving een Programma van Eisen te worden opgesteld. Dit dient tijdig te worden aangevraagd bij de gemeentelijk archeoloog.

3.6 Kosten

De kosten van een archeologische waarneming en de uitwerking hiervan zijn voor rekening van de gemeente. Indien tijdens de werkzaamheden de volledige oppervlakte van de stal wordt ontgraven, dient een archeologische opgraving te worden uitgevoerd met de omvang van de stal. De kosten van het opstellen van het benodigde archeologische Programma van Eisen, het uitvoeren van de opgraving en de uitwerking hiervan zijn voor rekening van de initiatiefnemer.

4 LITERATUUR EN BRONNEN

4.1 Literatuur

Stiboka, 1979. Bodemkaart van Nederland schaal 1:50 000. Toelichting bij de kaartbladen 33 West Apeldoorn en 33 Oost Apeldoorn, Wageningen, Stichting voor Bodemkartering

Vermeulen, B., 2015. *Onderbouwing vrijstellingsgrenzen Archeologie. Van verwachting naar beleid* (Interne Rapportages Archeologie Deventer 74), Gemeente Deventer.

Wal, M. van der, 2018. *Oxersteeg 12. Bureauonderzoek advies 994*. Deventer.

Willemse, N., L.J. Keunen L.M.P. van Meijel & T. Bouma, 2013. ... *Die plaatsen, welke in de Douwelerkolk verdrongen zijn ...Fysisch- en historisch-geografische bouwstenen voor een archeologische verwachtingskaart van de gemeente Deventer* (RAAP-rapportage 2571), Weesp

Zanten, S. van, 2019. *Hoogestraat 4b. Bureauonderzoek advies 1022*. Deventer.

4.2 Lijst van kaarten en afbeeldingen

Afb 1.1: Ligging van het plangebied.	2
Afb 1.2: Luchtfoto van het plangebied en omgeving.	3
Afb 1.3: Munitierisicokaart van de gemeente Deventer.....	4
Afb 2.1: De relatieve hoogteligging van het plangebied op de AHN.	5
Afb 2.2: Het onderzoeksgebied op de geomorfologische kaart (Willemse et.al., 2013).	6
Afb 2.3: Globale locatie van het onderzoeksgebied op de Hottinger kaart.	7
Afb 2.4: Het onderzoeksgebied op de kadastrale minuut van 1832.....	8
Afb 2.5: Het onderzoeksgebied op de topografische kaart rond 1900.	8
Afb 2.6: Uitsnede uit de Defence Overprint uit 1945 met daarop het plangebied en omgeving.	9
Afb 2.7: Het plangebied op de topografische kaart van 1978.	9
Afb 2.8: Het plangebied en historische elementen op de archeologische verwachtingskaart.	11
Afb 2.9: Het plangebied op de gemeentelijk archeologische beleidskaart.	12

4.3 Kaarten:

Hottinger Atlas 1773-1794

Kadastrale kaart van 1832

Chromotopografische kaart des Rijks, ca 1900

Topografische kaart van Nederland, schaal 1:25.000, ca 1978

4.4 Websites:

www.ruimtelijkeplannen.nl

www.hisqis.nl

www.bodemdata.nl

www.ahn.nl